

Sygn. akt I CSK 216/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa S.(...) Spółki z o.o. w W.

przeciwko A. F. i N. F.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 28 stycznia 2010 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego A. F.

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 6 listopada 2008 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala skargę kasacyjną i zasądza od pozwanego A. F. na rzecz strony powodowej 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w W. w dniu 22 sierpnia 2005 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, którym zasądził na rzecz strony powodowej S.(...) Sp. z o.o. kwotę 372 455,10 zł wraz z należnościami ubocznymi solidarnie od pozwanych A. F. i N. F. Po wniesieniu przez pozwanych zarzutów, wyrokiem z dnia 3 stycznia 2008 r. nakaz

zapłaty utrzymał w mocy. Sąd ten ustalił, że strona powodowa zawarła z pozwanym umowę leasingu maszyny poligraficznej. Jej zabezpieczeniem był weksel *in blanco* podpisany przez pozwanego jako wystawcę i pozwaną w charakterze poręczyciela wekslowego. Przedmiot umowy, którego wartość została ustalona na 1 086 552,23 zł, został dostarczony do zakładu pozwanego i zainstalowany w okresie od 5 kwietnia do 12 kwietnia 2005 r. W protokole montażu pozwany zamieścił uwagi odnośnie nieprawidłowego funkcjonowania maszyny. W dniu 15 kwietnia 2005 r. pozwany zgłosił dostawcy reklamację w związku ze złym funkcjonowaniem maszyny. Tego samego dnia pracownik serwisu usunął usterki. W dniach 16 i 18 kwietnia 2005 r. pozwany ponownie zgłaszał usterki. W dniach 19 i 20 kwietnia 2005 r. usuwali je serwisanci producenta, jednakże występowały one nadal. W dniu 27 kwietnia 2005 r. miała miejsce kolejna próba uruchomienia maszyny. Pracownicy pozwanego w sporządzonym protokole stwierdzili, że maszyna nadal nie spełnia parametrów technicznych. Przedstawiciele dostawcy i producenta nie podpisali tego protokołu. Pozwany wystąpił do strony powodowej o wskazanie terminu odbioru maszyny twierdząc, że umowa leasingu nie weszła w życie. Strona powodowa uznała stanowisko pozwanego za bezpodstawne i zaproponowała powołanie biegłych z Instytutu Poligrafii Politechniki. Biegli stwierdzili, że parametry pracy maszyny nie przekraczają wartości granicznych i nie zauważono zjawiska zrywania arkuszy. Maszyna wykazała dobrą jakość drukowania poza parametrem pasowania. Pozwany w dniu 5 maja 2005 r. zwrócił się do dostawcy o dostarczenie w terminie 3 dni maszyny wolnej od wad, a następnie wystąpił do strony powodowej o odstąpienie od umowy z powodu wad maszyny. Strona powodowa uznała to żądanie za nieuzasadnione i wezwała pozwanego do zapłaty raty leasingowej, której pozwany nie uregulował. Wezwała też pozwanego do wydania przedmiotu leasingu w dniu 29 czerwca 2005 r. Pozwany odmówił wydania maszyny w tym terminie. Strona powodowa odebrała ostatecznie maszynę w dniu 15 lipca 2005 r., po czym została ona zbyta innemu przedsiębiorcy za cenę 770 804,77 zł. Sąd Okręgowy uznał, że maszyna zakupiona przez pozwanego nie miała wad uniemożliwiających jej eksploatację. Posiadała jedynie usterki nadające się do naprawy, którą przeprowadził skutecznie kolejny nabywca maszyny. W jego ocenie twierdzenia pozwanego, że przedmiot leasingu nie został odebrany były bezzasadne. Pozwany mógł wykonywać uprawnienia związane ze stwierdzonymi wadami maszyny poligraficznej, co nie zwalniało go jednak od obowiązku wypełniania postanowień umowy leasingowej. W związku z powyższym weksel będący zabezpieczeniem umowy został wypełniony prawidłowo. Różnica między

kwotą na wekslu, a kwotą dochodzoną przez stronę powodową była wynikiem pomniejszenia jej o cenę sprzedaży przedmiotu leasingu, do której doszło po wypełnieniu weksla.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 6 listopada 2008 r. zmienił zaskarżony wyrok odnośnie kwoty 5000 zł. W tej części uchylił nakaz zapłaty i oddalił powództwo. Dalej idąca apelacja pozwanych została oddalona. Sąd drugiej instancji po uzupełnieniu ustaleń faktycznych uznał zarzuty zawarte w apelacji pozwanych za nieuzasadnione. Podkreślił, że maszyna dostarczona pozwanemu była sprawna, gdyż występujące w niej usterki mogły być usunięte. Nie uzasadniały one odstąpienia przez leasingodawcę od umowy sprzedaży. Przyczyną rozwiązania umowy leasingu było niewykonanie obowiązku świadczenia pieniężnego przez pozwanego. Poza żądaniem zasądzenia na rzecz strony powodowej kwoty 5 000 zł z tytułu kosztów „obsługi prawnej” nieuzasadniona była także podstawa apelacji kwestionująca wysokość roszczenia dochodzonego przez stronę powodową. Cena sprzedaży maszyny odebranej od pozwanego nie została zaniżona. Brak było natomiast podstaw do przyjęcia, że strona powodowa powinna uwzględnić także później uzyskane korzyści, wynikające z zawarcia kolejnych umów.

Skarga kasacyjna pozwanych od wyroku w części oddalającej ich apelację i rozstrzygającej o kosztach postępowania apelacyjnego została oparta na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c. Zarzucono w niej naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c., art. 709¹ k.c., art. 709³ k.c., art. 354 § 1 k.c. i art. 486 § 2 w zw. z art. 353¹ k.c. oraz art. 58 § 1 i k.c., art., art. 488 § 2 k.c., art. 709⁸ § 4 k.c. w zw. z art. 560 § 1 i 488 § 2 k.c., art. 709¹³ § 2 k.c. w zw. z art. 709¹ k.c., art. 709⁸ § 4 k.c. w zw. z art. 488 § 2 k.c., art. 60 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 353.1 k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. oraz art. 709.15 k.c., art. 354 § 2 k.c., art. 483 § 1 k.c. oraz art. 484 § 1 k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. W oparciu o te zarzuty skarżący wniesli o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie jego uchylenie i orzeczenia co do istoty sprawy poprzez uchylenie nakazu zapłaty w pozostałej części i oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty naruszenia przepisów postępowania były nieuzasadnione. Sąd Okręgowy stwierdził wyraźnie, że roszczenie strony powodowej, którego strona powodowa

dochodziła na podstawie weksla wystawionego przez pozwanego i poręczonego przez pozwaną, było uzasadnione wobec prawidłowego wypełnienia weksla. Sąd Apelacyjny ocenę tę podzielił, z wyłączeniem jedynie kwoty 5000 zł obejmującej koszty „obsługi prawnej”. Nie budzi zatem wątpliwości jakie przepisy stanowiły podstawę prawną rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego. Z tego względu zarzut, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie wskazano tej podstawy był nieuzasadniony. Podobnie należy ocenić zarzut braku rozpoznania części zarzutów apelacji. Sąd Apelacyjny stwierdził, że przedmiot leasingu został zamontowany w przedsiębiorstwie pozwanego, uruchomiony i był wykorzystywany do prowadzenia działalności gospodarczej, a wady ujawnione w trakcie jego uruchomienia nie uzasadniały odstąpienia od umowy przez finansującego. Nie można zatem przyjąć, że Sąd drugiej instancji nie odniósł się do zarzutu niewykonania przez stronę powodową świadczenia polegającego na wydaniu rzeczy kupującemu. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika również, że Sąd Apelacyjny podzielił ocenę Sądu pierwszej instancji, że podstawą naliczenia kary umownej stanowiła odmowa wydania maszyny poligraficznej przez pozwanego, co wskazuje że został rozpoznany także zarzut apelacji dotyczący naruszenia art. 483 § 1 i 484 § 1 w zw. z art. 471 k.c. przez uznanie, że kara umowna należała się stronie powodowej niezależnie od przyczyn niewydania przedmiotu leasingu przez pozwanego. Sąd Apelacyjny stwierdził także, że uznał za chybione zarzuty apelacji „kwestionujące ustalenia faktyczne”. Stwierdzenie to poprzedził uwagą, że dokonał własnych ustaleń faktycznych, uzupełniając je o okoliczności, które zostały częściowo pominięte przez Sąd Okręgowy. Nie pozwala to przyjąć, że Sąd drugiej instancji pominął zarzuty apelacji dotyczące naruszenia przepisów postępowania regulujących postępowanie dowodowe. Sposób sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego wyroku, mimo lakoniczności części wywodów Sądu Apelacyjnego, umożliwia też przeprowadzenie jego kontroli w postępowaniu kasacyjnym.

Pozbawione uzasadnionych były również zarzuty naruszenia prawa materialnego. Pierwsza grupa zarzutów powołanych w ramach tej podstawy dotyczyła wykładni zawartego w art. 709¹ k.c. pojęcia oddania przedmiotu leasingu korzystającemu w powiązaniu z postanowieniami pkt 6.3 ogólnych warunków umowy leasingu (dalej OWUL). Zgodnie z art. 709¹ k.c., oddanie przez finansującego rzeczy korzystającemu należy rozumieć jako przeniesienie jej posiadania. W świetle art. 348 k.c. przeniesienie posiadania rzeczy następuje przez wydanie rzeczy lub przez wydanie dokumentów, które umożliwiają rozporządzanie rzeczą lub wydanie środków, które dają faktyczną władzę nad

rzeczą. Nie jest zatem konieczne, aby finansujący bezpośrednio wydał przedmiot leasingu korzystającemu. Przyjęte w powołanych przez skarżących postanowieniach OWUL zasady dostarczenia przedmiotu leasingu korzystającemu nie mogą być zatem rozumiane jako wyłączenie odpowiedzialności finansującego w tym zakresie, naruszające przepis art. 709¹ k.c. i brak było podstaw do uznania ich za nieważne na podstawie art. 58 k.c. Sąd Apelacyjny miał zatem podstawy by przyjąć, że przedmiot leasingu został oddany korzystającemu. W konsekwencji nieuzasadniony był także zarzut, że Sąd błędnie nie uwzględnił stanowiska pozwanych, że byli oni uprawnieni do powstrzymania się z zapłatą rat leasingowych, wobec niewykonania przez finansującego obowiązku oddania im przedmiotu leasingu do używania.

Kolejna grupa zarzutów naruszenia prawa materialnego była związana z twierdzeniem skarżącego, że niezrealizowanie przez stronę powodową uzasadnionego żądania pozwanego, zmierzającego do odstąpienia przez nią od umowy z dostawcą, stanowiło „niewykonanie świadczenia finansującego”. Skarżący nie zakwestionował jednak skutecznie oceny Sądu Apelacyjnego, że brak było podstaw do odstąpienia przez stronę powodową od umowy z dostawcą. Była ona wynikiem ustaleń dotyczących charakteru wad ujawnionych w trakcie montażu i uruchamiania maszyny dostarczonej pozwanemu. Z tego względu zarzuty związane z twierdzeniem, że strona powodowa przez zaniechanie odstąpienia od umowy z dostawcą nie wykonała należycie umowy wobec korzystającego, nie znajdowały faktycznie podstaw. Nakazywało to uznać za bezpodstawny zarzut, że korzystający mógł z tego powodu powstrzymać się z zapłatą rat leasingowych. Bezzasadność tego zarzutu oznaczała z kolei, że pozbawiony podstaw był także zarzut naruszenia art. 709¹³ § 2 k.c. w zw. z art. 709¹, 709⁸ § 4 i art. 488 § 2 k.c. Był on bowiem związany z kwestionowaniem skuteczności wypowiedzenia umowy leasingu przez stronę powodową, dla którego podstawę stanowiła zwłoka korzystającego w zapłacie raty leasingowej.

Skarżący zarzucił również bezpodstawnie, że ustalone w sprawie okoliczności wskazywały, że strony konkludentnie rozwiązały umowę leasingu i z tego powodu korzystający nie był zobowiązany do natychmiastowej zapłaty rat leasingowych. Takiej ocenie przeczy wyraźnie ustalenie, że strona powodowa nie podzielała oceny korzystającego co do charakteru wad przedmiotu leasingu, istnienia podstaw do odstąpienia od umowy z dostawcą oraz istnienia podstaw do wskazania terminu do odbioru przedmiotu leasingu, a także późniejsze wezwanie do zapłaty raty leasingowej i wypowiedzenie umowy leasingu.

Bezzasadny był także zarzut naruszenia art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. oraz art. 709¹⁵ k.c. Był on związany z kwestionowaniem zapisu OWUL w części dotyczącej sposobu pomniejszenia roszczenia finansującego powstałego na skutek wypowiedzenia umowy leasingu o korzyści wynikające z rozwiązania umowy i zapłaty rat leasingowych przed uzgodnionym terminem. Przepis art. 709¹⁵ - wbrew stanowisku skarżącego - nie uzasadnia stwierdzenia, że uwzględnieniu podlegają wszystkie korzyści, które finansujący uzyskał po wypowiedzeniu umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność. Z brzmienia tego przepisu wynika bowiem, że chodzi o uwzględnienie korzyści, jakie finansujący uzyskał w wyniku rozwiązania umowy leasingu i zapłaty rat leasingowych przed umówionym terminem. Z faktu, że w OWUL przewidziano, iż zostaną wówczas uwzględnione korzyści związane ze sprzedażą przedmiotu leasingu lub oddaniem go w leasing, dzierżawę oraz najem, nie wynika, że w ten sposób wyłączono uwzględnienie innych korzyści, o których mowa w art. 709¹⁵ k.c., i rozszerzono w ten sposób zakres odpowiedzialności korzystającego. W chwili zawierania umowy strony nie musiały bowiem zakładać, że powstaną inne tego rodzaju korzyści. Treść OWUL nie pozostaje zaś w sprzeczności z brzmieniem art. 709¹⁵ k.c. Brak zatem podstaw, by powyższe postanowienia OWUL uznać za nieważne. Istotne jest przy tym, że w istocie innego rodzaju korzyści podlegających uwzględnieniu nie wskazał także skarżący, gdyż w świetle art. 709¹⁵ nie należą do nich, powołane przez niego korzyści polegające na pobieraniu ponownie rat leasingowych, po wcześniejszej sprzedaży przedmiotu leasingu. Korzyści z tym związane są bowiem wynikiem wykonywania kolejnej umowy, a nie - rozwiązania umowy leasingu i przedterminowego uzyskania rat leasingowych z tej umowy.

Zarzuty naruszenia art. 354 § 2 k.c., art. 483 § 1 k.c., art. 484 § 1 k.c. oraz art. 65 § 2 k.c. zostały oparte o twierdzenie, że strona powodowa jako wierzyciel, nie dopełniła czynności pozwalających korzystającemu zwrócić przedmiot leasingu zgodnie z warunkami umowy. Twierdzenie to nie znajduje jednak oparcia w ustaleniach faktycznych, które stanowiły podstawę rozstrzygnięcia. Podstawę do stwierdzenia, że strona powodowa była uprawniona do naliczenia kary umownej było natomiast ustalenie, że pozwany po wezwaniu ze strony powodowej odmówił wydania przedmiotu leasingu i zwrócił go z opóźnieniem. Z tych względów wskazane wyżej zarzuty były nieuzasadnione.

Z przyczyn wyżej wskazanych skarga kasacyjna była pozbawiona uzasadnionych podstaw i podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.
w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.